

Why is the 10th of Tevet DIFFERENT from all other Fast-Days?

Source

מסכת ראש-השנה י"ח, עמוד א' - עמוד ב' - מאי דכתיב [זכריה ח/י"ט] **צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי** יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה [ולמעדים טובים והאמת והשלום אהבו"] = קרי להו צום, וקרי להו ששון ושמחה, בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, אין שלום - צום. אמר רב פפא: הכי קאמר: בזמן שיש שלום - יהיו לששון ולשמחה, יש שמד - צום, אין שמד ואין שלום, רצו - מתענין, רצו - אין מתענין. אי הכי, תשעה באב נמי! - אמר רב פפא: שאני תשעה באב, הואיל והוכפלו בו צרות... צום הרביעי - זה תשעה בתמוז, שבו הובקעה העיר... צום החמישי - זה תשעה באב, שבו נשרף בית אלהינו... צום השביעי - זה שלשה בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיקם. צום העשירי - זה עשרה בטבת, שבו סמך מלך בבל על ירושלים...

הרמב"ם [תעניות ה/א-ג] - שם ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן כדי לעורר הלבבות לפתוח דרכי התשובה.... ואלו הן יום שלישי בתשרי שבו נהרג גדליה בן אחיקם... ועשירי בטבת שבו סמך מלך בבל נבוכדנאצר הרשע על ירושלים והביאה במצור ובמצוק, וי"ז בתמוז חמשה דברים אירעו בו.... ותשעה באב חמשה דברים אירעו בו....

שולחן ערוך [או"ח, תקמ"ט/א] - חייבים להתענות בתשעה באב ובי"ז בתמוז ובג' בתשרי ובעשרה בטבת, מפני דברים הרעים שאירעו בהם.

Difference # 1- Did anything SAD actually HAPPEN that day?

<p>מסכת תענית דף כ"ו - חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב:</p> <p>[בית ישי לר' שלמה פישר, חלק הדרוש א/ל]... ואילו מכירת יוסף לא פירש באיזה יום היה ולולי דמסתפינא אמינא שהיה ביום עשרה בטבת, ... ואע"פ שאין ראייה לדבר, זכר לדבר איכא: כי חודש טבת חזלו גדי וגדי מסמל את חטא מכירת יוסף על שם הכתוב "וישחטו גדי עיזים"....</p>	<p>מלאכים ב' / פרק כ"ה - (א) ויהי בשנת התשיעית למלכו בחדש העשירי בעשור לחדש בא נבוכדנאצר מלך בבל הוא וכל חילו על ירושלים ויחן עליה ויבנו עליה דיק סביב:</p>
--	--

Difference # 2- If it Fall out on Shabbat Shabbat

הב"י [או"ח, סימן תק"נ/ג ד"ה "ואם חלו בשבת נדחין עד אחר השבת"]

<p>וה"ר דוד אבנדרה כתב [בהלכות תענית עמ"י רנד] שעשרה בטבת הוא משונה משאר תעניות שאם היה חל בשבת לא היו יכולים לדחותו ליום אחר מפני שנאמר בו [יחזקאל כד ב] "ויהי דבר יקוק... בחדש העשירי בעשור לחדש... בן אדם כתוב כתב לך את שם היום את עצם היום הזה סמך מלך בבל אל ירושלים] בעצם היום הזה; כמו ביה"כ... וכ"כ א"ר בשם כנה"ג בשם ספר תקון יששכר בשם תשובות הגאונים</p>	<p>דמגילה (ה)... ותשעה באב... מאחרין ולא מקדימין, ופירש רש"י והוא הדין לשבעה עשר בתמוז ולעשרה בטבת, ... וגם הרמב"ם (שם) כתב אחד מארבעה צומות שחל להיות בשבת דוחין אותו לאחר השבת... וכתב הרב המגיד ... משום דאקדומי פורענותא לא מקדמינן (שם) וממילא דה"ה לשאר תעניות... וה"ר דוד אבנדרה כתב.... ולא ידעתי מנין לו זה.</p> <p>שולחן ערוך [או"ח, תקי"ג] - כל ארבעה צומות הללו, אם חלו להיות בשבת, נידחין לאחר השבת.</p>
--	--

<p>משנה בתענית ג/ט - על אלו מתריעין בשבת: על עיר שהקיפוה נכרים, או נהר, ועל ספינה המיטרפת בים.</p> <p>שולחן ערוך שם ד-ה - מותר להתענות בו תענית חלום די שיקרע גזר דינו. וצריך להתענות ביום ראשון, כדי שיתכפר לו מה שביטל עונג שבת... י"א שאין להתענות תענית חלום בשבת אלא....</p>	<p>הרמב"ם, הלכות שבת, ל"ב - אסור להתענות... בשבת. ואפילו בצרה מן הצרות שצבור מתענין ומתריעין עליהן = אין מתענין ולא מתריעין בשבת ולא בימים טובים.</p> <p>הסבר ת' הרשב"א [תרי"ד] - ע"פ הרמ"י [שבועות א/א] "הנשבע שיתענה בשבתות ויו"ט הרי זה שבועת שוא ככל הנשבע לבטל את המצוה..." משמע שהוא מהתורה.</p> <p>ט"ז [תרי"ב/ב] - סעודות שבת הרי הן מהתורה [בניגוד לתוס' שבת קי"ז]:</p> <p>הסבר הבה"ל [שם] - יש דעות בפוסקים אם הוא רק מדברי קבלה מדכתיב "וקראת לשבת ענג", או הוא מדאורייתא מדכתיב "אכלוהו היום".</p> <p>שולחן ערוך או"ח תקס"ח/ט - אם אירע יום מיתת אביו בשבת או בר"ח, ידחה למחר.</p> <p>הרמ"א [שם בדבר תענית על יארצייט] - הגה: ואין נוהגין כן, אלא אין מתענין כלל; וכן בשאר ימים שאין בהם תחנון.</p>
---	--

Explanation # 1 [General]; Minor Fast doesn't violate SHABBAT

השולחן ערוך	אור שמח על הרמ' [תענית ה/ו] בשם המבני"ט ב"קריית ספר" - ...דבשבת מעת לעת לילה יום אסור מה"ת
[אוי"ח רפ"ח/א]- אסור להתענות בשבת עד ו' שעות.	להתענות, אבל ביום בלבד אינו אסור מה"ת. ולכן מותר להתענות תענית חלום בשבת...דמש"ה רצה רבי לעקור רק ת"ב שחל בשבת ולא י"ז בתמוז הקודמו דחל ג"כ בשבת, משום דתענית ת"ב נדחה מה"ת שמעל"ע אסור להתענות מה"ת, לכן סבר הואיל ונדחה ידחה! אבל שאר צומות דהתענית הוא רק ביום ומותר מה"ת להתענות בשבת ולא נדחה תעניתו ד"ת, וכך מתענין למחר. ונראה דזה הטעם שהביא הב"י בשם האבודרהם... משום דתענית יום לבד אינו אסור ד"ת ולכן היו יכולים להתענות בשבת.

Explanation # 2- Only the other 3 can be FASTED on ANOTHER DAY

מנחת חינוך (מצוה ש"א) ... - דד' הצומות הללו מדברי קבלה אין נקבע להם יום מיוחד...רק הדברי קבלה הוא על אלו החדשים דבטבת ותמוז ואב ותשרי מחויבים להתענות בהם יום אחד...וראיה לדבר דבפסוק אינו מבואר איזה יום כלל רק צום הרביעי וצום החמישי וצום העשירי דהיינו החדשים...
הסתייגות הגבורת יצחק (חנוכה ופורים מ"ט) **בשם הגר"ז** - דדוקא שאר הצומות אינם דוחים את השבת כיון דשייך בהם תירוצו של המנ"ח, משא"כ ב"י בטבת שנא' בו "בעצם היום הזה".

Explanation # 3; All Started DUE to Shabbat

מסכת סנהדרין צ"ו עמוד ב' - אמר רבא: טעין תלת מאה כודנייתא נרגא דפרזלא דשליט בפרזלא שדר ליה נבוכדנצר לנבזראדן... בעי למיהדר. אמר: "מסתפינא דלא ליעבדו בי כי היכי דעבדו בסנחריב." נפקא קלא ואמר: שוור בר שוור... דמטא זימנא דמקדשא חריב והיכלא מיקלי... שנאמר "גת דרך ה' לבתולת בת יהודה." קא זיחא דעתיה...
סידור חת"ס על סליחות י' בטבת - טעם למה גבי י' בטבת אם היה אפשר שיחול בשבת היו צמים בו ביום? כי כתיב "בעצם היום"...היינו שבת שנקרא עיצומו של יום, כי בעון חילול שבת סמך מלך בבל, והיה בטוח שילכוד ירושלים, דכי היכי דהמענג שבת נותנים לו נחלה בלי מצרים, כך המחלל שבת נותנים מצרים ומצירים בלי נחלה!

Explanation # 4; On PRESENT, not on PAST/On the ONSET of ALL the REST

ספר תפארת תורה (ט"ז) - דמזה דכתיב "בעצם היום הזה" לומדים דחלוק כל יסוד תענית די' בטבת משאר תעניות ציבור... דכל התעניות עיקר גזרת תענית היה להתענות על המאורע של כל אחד ואחד, אבל י' בטבת המאורע של סמך מלך בבל, **עדיין אין זה לעצמו מאורע שצריך להצטער עליו**...וכגון שבעה עשר בתמוז שבו הובקעה העיר, זה לעצמו צרה גדולה... משא"כ י' בטבת מה שסמך מלך בבל, הרי אם היה מתבטל המצור אחר זמן קצר, נמצא למפרע שלא קרה כלום, ורק אחר שהתברר שמאורע זה הוא תחילת החורבן, שהכל קרה אח"כ מסיבת המצור, וע"כ צריך להתענות עליו. וא"כ אין כאן חומרת המאורע עצמו, אלא חומרת היום, שמאותו יום התחילה ויצאה כל הצרה, ...וא"כ לענין קביעות יום התענית, אם היינו דוחים את י' בטבת מפני השבת, לא היינו מתענין כלל, שכל המאורע בעיקרו הוא ענין היום, אבל כל הצומות עיקר התענית הוא על המאורע, וע"כ אין נפק"מ מתי צמים.

סידור חת"ס סופר על סליחות של י' בטבת - כי באותו יום שסמך מלך בבל למטה על ירושלים, כמו"כ ישבו בי"ד שלמעלה...עד שגברו המשמאילים ונחרב הבית...וכל דור שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו. נמצא, שבכל שנה ושנה נתחדש חורבן חדש וזה בכל פעם כשמגיע אותו יום של עשרה בטבת, שהתחיל אז למעלה משפט החורבן, כמו כן בכל דור ודור יושבים בי"ד שלמעלה וגוזרין החורבן של כל שנה ושנה...אבל תענית חלום מותר להתענות, דבשביל עונג שיש לו שמבטל צרה העתידה לבוא עליו לא מעונה הוא, הילכך תענית ט"ב, דזהו רק על צרה שעברה, לא דחו שבת. אבל תענית י' טבת שזו על צרה העתידה = עונג הוא והיה דחי שבת [ת"מ ז' אדר].

1. הרב הרב רב שמשון דוד פינקוס; ארצות הברית אב תש"ד - יב בניסן תשס"א, אופקים. כמו כן היה רב הקהילות היהודיות בצ'ילה וכן ביוהנסבורג. הרב פינקוס היה דרשן מקורי, בגיל 56 נהרג הרב פינקוס בתאונת דרכים יחד עם רעייתו ובתם מרים בת ה-18. הם נקברו בהר המנוחות בירושלים.